

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Quæstio V. De Conscientia scrupulosa, ejúsque signis, & remedijs contra scrupulos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

QUÆSTIO V.

De Conscientia scrupulosa, ejusque signis, & remedijs contra scrupulos.

Conscientia 69.
scrupulosa,
& scrupulus
quid?

Conscientia scrupulosa dicitur talis à *Scrupulis*. Porro *Scrupulus* est inanis apprehensio, & hinc ortus timor atque anxietas, alicubi esse peccatum, ubi reverà non est. Unde *Conscientia scrupulosa* importat inanem apprehensionem ex frivolis ortam rationibus, qua quis suspicatur aliquid esse peccatum, quod non est.

Signa Con-
scientiæ
scrupulosæ
quæ?

70: Signa autem scrupulosæ Conscientiæ sunt potissimum sequentia. I. Pertinacia judicii, qua scrupulosi homines Doctoris, aut sui Confessarii consiliis non acquiescunt: unde varios consulunt & fatigant, & tamen nullius judicio stant, nisi suo. II. Ex levi apparentia frequens judiciorum mutatio: unde oritur in agendo inconstantia, v. g. in Horis Canonicis aliquando decies mutant judicium, nura hunc vel illum Versiculum dixerint; imò nonnunquam contra proprium judicium, quòd tale quid agere non sit peccatum, adhuc sunt inquieti, timèntque, ne fortè peccent, vel peccaverint. III. Perturbatè agere, & cæco quodam modo in externis actionibus procedere; & hoc quidem malum ex prioribus descendit. IV. Habere reflexiones extravagantes infinitarum circumstantiarum. V. Timere in omnibus peccatum, & contra Sapientum, imò & contra proprium judicium esse inquietum. His accedit ultimum Conscientiæ scrupulosæ signum, si nempe Confessarius judicat, talem esse scrupulosum, juxta hætenus dicta. In particulari autem signa Scrupuli, hîc & nunc præsentis, sunt sequentia duo in primis, si per illum experiaris te nimium angî, & turbari. Deinde si aliàs expertus sis, te simili apprehendisse sine fundamento. Ita diffeurrit inter alios Hermannus Busenbaum, in *Medulla Theolog. moral. lib. 1. tract. 1. cap. 3.*

Quæ sit ori-
go Scrupu-
lorum?

71. Quæritur I. Quæ sit origo Conscientiæ scrupulosæ, & Scrupulorum? Resp. cum Doctoribus passim, origines & causas Scrupulorum esse potissimum sequentes. I. Est ignorantia: qui enim ignorantes sunt, quibusvis facîle moventur, ac decipiuntur. II. Cerebrj, & imaginationis debilitas. III. Comple-
xio

xio frigida, & melancholica. IV. Immoderatus, & indiscretus fervor. V. Nimiustimor servilis; hic enim animam tremulam, & trepidantem facit. VI. Consuetudo, seu conversatio cum Scrupulosis. VII. Tentatio diabolica. Et tandem VIII. causa Scrupulorum, est permissio Dei, qui quandoque singulari sua providentiâ superbiam nostram à Scrupulis depasci permittit, vel in fornace Scrupulorum nos purgat, nostramque fidelitatem probat.

72. Quæritur II. An sit licitum operari contra Conscientiam scrupulosam? Resp. cum communi Doctorum, affirmative. Ratio est clara: quia Conscientia scrupulosa nititur solum levibus atque frivolis rationibus, ac proinde ejus judicium est imperfectum atque imprudens; ergo licitè ac laudabiliter ipsi resistitur. An sit licitum operari contra Conscientiam scrupulosam?

73. Nec dicatur I. cum Scrupulosis. Juxta illud commune dictum: *In dubijs tutior pars est eligenda*; ergo. Resp. enim, axioma istud loqui de Dubio propriè dicto, non autem de mero acinani Scrupulo, qui importat inanem suspicionem ex levibus causis ortam, qua quis putat esse peccatum, quod reverà non est. Porro quomodo vulgatum hoc axioma sit intelligendum, habetur superius *num. 35.* Solvitur objectio Scrupulorum.

74. Nec dicatur II. Ad licitè operandum necessariò requiritur judicium intellectûs saltem probabile de honestate operis; atqui stante Scrupulo deest tale judicium intellectûs; ergo eo stante non est licitum operari contra Scrupulum. Resp. quippe negando minorem: nam Scrupulus verus, quantumcunque urgeat, minimè tollit assensum partis contrariæ, seu judicium intellectûs de ipso; quòd si verò tollat determinatum assensum alterius partis, jam non erit amplius Scrupulus, sed verum Dubium, ut rectè notat Sanchez *lib. 1. in Decalog. c. 10. n. 80.* ac proinde cum ipsa procedendum foret juxta dicta superius *Quest. 3.* Unde cum Conscientia scrupulosa facilè transire possit in Conscientiam vincibiliter erroneam, vel dubiam, colligere licet, quàm miser & periculosus sit itatus hominis verè scrupulosi. Alia Scrupulorum instantia diluitur.

75. Nec dicatur III. Secundùm illud D. Gregorij, ac referatur can. 4. dist. 5. *Bonarum mentium est ibi culpam timere, ubi culpa non est.* Et illud Proverb. 28. *Beatus homo qui semper est pavidus, & alibi;* ergo benè fit, si quis est scrupulosus. Resp. enim negando consequentiam: huiusmodi siquidem auctoritates loquuntur de Conscientia timorata vera, & rationabili; non autem de Conscientia. Explicantur quædam auctoritates.

scientia inaniter scrupulosa, & plurimum cor affligente. Sed occasione hujus

Discrimen
inter Timoratos
timore Dei, &
inter Scrupulosos,
quale?

76. Quæritur ulterius, quale sit discrimen inter Timoratos timore Dei, & inter Scrupulosos? Resp. cum Petro Marchantio *tom. 1. Tribunalis, tract. 5. tit. 6. quest. 2.* & alijs, plures passim assignari differentias; cæteris tamen clarior est ea, quæ defumitur ab effectibus. Effectus enim Timoris Dei in timoratis, sunt puritas & firmitas cordis, vigilantia & sollicitudo sine anxietate, apprehensio mali sine turbatione, pœnitentia cum spe & amore conservandæ justitiæ, & injustitiæ vindicandæ propter Deum omnis justitiæ Fontem. Hinc Timorati timore Divino, ob a morem Dei atque observantiam mandatorum ipsius, etiam verbum otiosum refugiunt; simulque imperturbati, stabiles & constantes incedunt viam mandatorum Dei, & cum cordis tranquillitate custodia suæ invigilant, atque absque turbatione ad Deum suspirant.

Mala scrupulorum.

77. Econtrà verò res se habet in Scrupulosis: primò enim timor Scrupulorum plenus est impuritate atque inconstantia mentis. Deinde tantùm abest, ut Scrupulosi in sollicitudinem alacrem ac vigilantiam cordis exeant, ut potius in anxietatem, pusillanimitatem, tepiditatem, ac tædium omnis boni devolvantur: simulque apprehensio mali fit in ipsis cum turbatione totius hominis, ita ut nec seiplos capiant, imò quodam mentis delirio fatiscant. Omittuntur alia plura discrimina, & mala Conscientiæ scrupulosæ.

Remedia
contra scrupulos,
quæ?

78. Quæritur ultimò, Quænam sint remedia contra Scrupulos? Resp. Inprimis saluberrimum contra Scrupulos remedium esse, Scrupulos contemnere: cum enim hi ex frivolis concipiuntur rationibus, hinc tali inanitate perpensâ, jure merito contemnuntur, & licetè contra eos quis operatur. Quia tamen Scrupulosus non semper semetipsum juvare potest, tunc alterum utilissimum remedium est ut Scrupulosus deposito proprio judicio, & non obstantibus suis rationibus, per omnia se submittat judicio, & verbo pii ac prudentis Viri, aut Confessarii; cum manifestum sit, Deum non plus exigere à tali persona affecta. Confessarius autem sit in suis responsionibus resolutus, & ne scrupulus scrupulo inducatur, abstinendum est à multis discursibus & probationibus, cum in illis frequenter non desit materia novorum scrupulorum; sed urgendus est Scrupulosus, ut simpliciter credat Confessario. Et hæc duo sunt præcipua

qua remedia contra scrupulos, quamvis plura alia à Doctoribus afferantur.

79. Cæteris tamen dimissis, consulit Vasquez 1. 2. disp. 67. cap. 2. Consilium loquendo de illis Scrupulosis, qui simul conscientia suæ curam habent, quod Confessarius, si semel cognoscat talem scrupulis agitari, et tale consilium præbeat; suadeatque, ut nihil putet esse mortale, nisi quod manifestè & absque formidine videatur ipsi esse mortale. Imò verò interdum potest aliquis adeò esse scrupulosus, ut nisi jurare possit, illud esse mortale, credere non debeat mortale esse.

80. Difficilius remedium adhibetur illis Scrupulosis, qui sunt nimium scrupulosi circa præterita peccata, de futuris autem parùm sunt solliciti. Præcipuum autem remedium pro talibus esse solet, ut frequenter ad sacramentum Confessionis accedant, sicque cautiore efficiantur in cavendis futuris peccatis; de cætero autem remedijs supra dictis utantur. Porro si aliqui verè judicentur scrupulosi, etiamsi non sint adeò cauti in evitandis futuris peccatis, non est cum illis ita severè agendum, sicut cum alijs, qui scrupulosi non sunt: quamvis simul attendere debeant Scrupulosi, ne manifestè declinent ad alterum extremum, & prætextu scrupulorum evitandorum nimiam sibi licentiam usurpent; & interdum pro scrupulis vera, & manifestè recta conscientia dictamina contemnant, magnas trabes festucas reputent, & quasi pulces camelos deglutiant. Unde in hisce scrupulis curandis Confessarius magnâ consideratione statûs Pœnitentis, prudentiâ, atque discretione procedere debet.

I TRA-